Publicatieblad
van de Europese Unie

NL
C-serie

C/2025/6743

22.12.2025

Mededeling van de Commissie ter ondersteuning van de uitvoering van Richtlijn 2009/148/EG betreffende de bescherming van werknemers tegen de risico's van blootstelling aan asbest op het werk, zoals gewijzigd bij Richtlijn 2023/2668

(C/2025/6743)

1. Inleiding

Het strategisch EU-kader voor gezondheid en veiligheid op het werk 2021-2027 ([1]) is erop gericht beginsel 10 van de Europese pijler van sociale rechten ([2]), dat betrekking heeft op het recht van de werknemers op een hoog niveau van bescherming van hun gezondheid en veiligheid op het werk, in concrete maatregelen om te zetten. Een van de prioriteiten van het strategisch EU-kader voor gezondheid en veiligheid op het werk is het aanpakken van werkgerelateerde blootstelling aan asbest, teneinde bij te dragen tot de belangrijkste doelstelling ervan, namelijk het voorkomen van werkgerelateerde sterfgevallen en ziekten.

Kankerbestrijding is een prioriteit van de Unie. De Commissie zet zich in om de blootstelling aan kankerverwekkende stoffen, zoals asbest, doeltreffend te verminderen en draagt zo aanzienlijk bij tot kankerpreventie in overeenstemming met de doelstellingen van het Europees kankerbestrijdingsplan ([3]).

Asbest is een gevaarlijke kankerverwekkende stof ([4]) die nog steeds veel werknemers treft in verschillende sectoren waar de blootstellingsrisico's hoog blijven. Hieronder vallen bouw, mijnbouw, steengroeven, weg- en waterbouw, afvalbeheer of het onderhoud van schepen, treinen, vliegtuigen, voertuigen en machines, alsook nooddiensten zoals brandbestrijding. Naar schatting zijn 4,1 à 7,3 miljoen werknemers in de Unie aan asbest blootgesteld ([5]).

Het is bekend dat beroepsmatige blootstelling aan asbest ernstige gevolgen voor de gezondheid heeft. Bij inademing kunnen asbestvezels in de lucht leiden tot ernstige ziekten zoals mesothelioom en longkanker. Gemiddeld duurt het vanaf het moment van blootstelling dertig jaar voordat de eerste ziektesymptomen zich voordoen, en deze aandoeningen kunnen uiteindelijk leiden tot werkgerelateerde sterfgevallen. Blootstelling aan asbest is een belangrijke oorzaak van beroepskanker in de Unie en is verantwoordelijk voor maar liefst 78 % van de beroepskankers en 88 % van de werkgerelateerde longkankers, waarvan in de lidstaten wordt erkend dat deze verband houden met blootstelling aan asbest ([6]).

Asbest werd decennialang in heel Europa op grote schaal gebruikt voor een breed scala aan toepassingen, met name in de bouw. Daardoor vormt het nog steeds een bedreiging voor de volksgezondheid en belemmert het de inspanningen om te zorgen voor een veilige en gezonde werkomgeving voor werknemers die eraan worden blootgesteld. Een betere bescherming van werknemers tegen blootstelling aan asbest is met name belangrijk in verband met de Europese Green Deal, aangezien energie-efficiënte renovaties essentieel zijn om de doelstellingen ervan te verwezenlijken ([7]). De renovatiegolfstrategie ([8]) heeft tot doel het jaarlijkse tempo van op energie-efficiëntie gerichte renovaties tegen 2030 te verdubbelen. Aangezien veel gebouwen met een slechte energieprestatie asbest bevatten, kan een versnelling van het renovatietempo het aantal mensen dat wordt blootgesteld aan gezondheidsrisico's in verband met asbest echter aanzienlijk doen toenemen, doordat er tijdens renovatiewerkzaamheden asbest kan vrijkomen in gebouwen. Het aantal werknemers dat aan asbest wordt blootgesteld, zal tot 2030 naar verwachting met 4 % per jaar toenemen ([9]). Het is van cruciaal belang verdere maatregelen te nemen om de blootstellingsrisico's te beheersen teneinde de werknemers tegen ziekten te beschermen, hun welzijn te bevorderen en de Europese gezondheidsunie te helpen versterken.

([1]) Mededeling van de Commissie, "Strategisch EU-kader voor gezondheid en veiligheid op het werk 2021-2027 — Gezondheid en veiligheid op het werk in een veranderende arbeidswereld" (COM(2021) 323 final).
([2]) Interinstitutionele proclamatie betreffende de Europese pijler van sociale rechten (PB C 428 van 13.12.2017, blz. 10).
([3]) Mededeling van de Commissie aan het Europees Parlement en de Raad, "Het Europees kankerbestrijdingsplan (COM(2021) 44 final).
([4]) Arsenic, Metals, Fibres, and Dusts, IARC Monographs on the Evaluation of Carcinogenic Risks to Humans Volume 100C.
([5]) Study on collecting information on substances with the view to analyse health, socio-economic and environmental impacts in connection with possible amendments of Directive 98/24/EC (Chemical Agents) and Directive 2009/148/EC (Asbestos), Final report for asbestos.
([6]) Mededeling van de Commissie over het streven naar een toekomst zonder asbest: Europa pakt de gezondheidsrisico's van asbest aan (COM(2022) 488 final).
([7]) Mededeling van de Commissie aan het Europees Parlement, de Europese Raad, de Raad, het Europees Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's, "De Europese Green Deal" (COM/2019/640 final).
([8]) Mededeling van de Commissie aan het Europees Parlement, de Raad, het Europees Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's, "Een renovatiegolf voor Europa – groenere gebouwen, meer banen, hogere levenskwaliteit" (COM(2020) 662 final).
([9]) Op basis van de huidige kennisgevingen, de stijgende hoeveelheden asbesthoudend afval, het aantal gecertificeerde werknemers en de levensduur van asbestcementmaterialen (70 à 80 % van het asbest in de EU).Bron: externe studie, RPA, 2021, zie voetnoot 7.

De afgelopen 40 jaar heeft de Unie forse maatregelen genomen om het gebruik van asbest eerst te beperken, en uiteindelijk volledig te verbieden. Tussen 1983 ([10]) en 1985 ([11]) heeft zij het gebruik van zes soorten asbestvezels beperkt. In 1991 heeft zij het op de markt brengen en het gebruik van vijf van die soorten ([12]) verboden, onder meer het gebruik van chrysotiel ([13]), met name in producten die op grote schaal in de bouwsector werden gebruikt. Bij Richtlijn 1999/77/EG ([14]) van de Commissie is het gebruik en het in de handel brengen van alle zes soorten asbestvezels verboden; dit verbod werd in 2005 van kracht. Die richtlijn is ingetrokken bij Verordening (EG) nr. 1907/2006 van het Europees Parlement en de Raad ([15]) van 2006, op grond waarvan alle opzettelijk toegevoegde asbest verboden blijft. Vermelding 6 in bijlage XVII bij die verordening bepaalt dat de vervaardiging, het in de handel brengen en het gebruik van asbestvezels alsook mengsels en voorwerpen (waaraan asbestvezels opzettelijk zijn toegevoegd) in de Unie verboden zijn. De bescherming van werknemers tegen de risico's van blootstelling aan asbest op het werk wordt gewaarborgd door Richtlijn 2009/148/EG van het Europees Parlement en de Raad ([16]), waarbij Richtlijn 83/477/EEG van de Raad ([17]), Richtlijn 91/382/EEG van de Raad ([18]) en Richtlijn 2003/18/EG van het Europees Parlement en de Raad ([19]) zijn gecodificeerd en ingetrokken.

Vandaag is de Unie nog steeds vastbesloten haar lidstaten te ondersteunen bij het scheppen en bevorderen van hoogwaardige banen en tegelijk de eerlijke arbeidsomstandigheden te verbeteren om de veiligheid en gezondheid van werknemers te waarborgen. De wijziging van Richtlijn 2009/148/EG in 2023 stelt dit doel centraal. Deze laatste wijziging van Richtlijn 2009/148/EG van het Europees Parlement en de Raad bij Richtlijn 2023/2668 van het Europees Parlement

([10]) Beperkingen van het gebruik van crocidoliet door Richtlijn 83/478/EEG van de Raad van 19 september 1983 houdende vijfde wijziging (asbest) van Richtlijn 76/769/EEG betreffende de onderlinge aanpassing van de wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen der lidstaten inzake de beperking van het op de markt brengen en van het gebruik van bepaalde gevaarlijke stoffen en preparaten (PB L 263 van 24.9.1983, blz. 33), dat beperkingen op asbest heeft ingevoerd inRichtlijn 76/769/EEG van de Raad van 27 juli 1976 betreffende de onderlinge aanpassing van de wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen der lidstaten inzake de beperking van het op de markt brengen en van het gebruik van bepaalde gevaarlijke stoffen en preparaten (PB L 262 van 27.9.1976, blz. 201).

([11]) Beperkingen van het gebruik van chrysotiel, amosiet, anthofylliet, actinoliet en tremoliet in speelgoed, producten om door spuiten of verstuiven te worden aangebracht, isolatievoorzieningen, verf en vernis door Richtlijn 85/610/EEG van de Raad van 20 december 1985 houdende zevende wijziging (asbest) van Richtlijn 76/769/EEG betreffende de onderlinge aanpassing van de wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen der lidstaten inzake de beperking van het op de markt brengen en van het gebruik van bepaalde gevaarlijke stoffen en preparaten (PB L 375 van 31.12.1985, blz. 1).

([12]) Crocidoliet, amosiet, anthophylliet, actinoliet en tremoliet.

([13]) Bepaalde voorzieningen, verf en vernis, filters voor vloeistoffen, deklagen voor wegen, vul- en voegmaterialen, materialen voor isolatie of geluiddempingsmaterialen met geringe dichtheid, luchtfilters en gasfilters, onderlagen en voeringen voor vloer- en wandbedekking van kunststof, textiel (met een tijdelijke uitzondering voor diafragma's) en dakvilt.

([14]) Richtlijn 1999/77/EG van de Commissie van 26 juli 1999 tot zesde aanpassing aan de technische vooruitgang van bijlage I bij Richtlijn 76/769/EEG van de Raad betreffende de onderlinge aanpassing van de wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen der lidstaten inzake de beperking van het op de markt brengen en van het gebruik van bepaalde gevaarlijke stoffen en preparaten (asbest) (PB L 207 van 6.8.1999, blz. 18, ELI:http://data.europa.eu/eli/dir/1999/77/oj), niet langer van kracht, met 1 januari 2005 als termijn voor omzetting.

([15]) Verordening (EG) nr. 1907/2006 van het Europees Parlement en de Raad van 18 december 2006 inzake de registratie en beoordeling van en de autorisatie en beperkingen ten aanzien van chemische stoffen (Reach), tot oprichting van een Europees Agentschap voor chemische stoffen, houdende wijziging van Richtlijn 1999/45/EG en houdende intrekking van Verordening (EEG) nr. 793/93 van de Raad en Verordening (EG) nr. 1488/94 van de Commissie alsmede Richtlijn 76/769/EEG van de Raad en de Richtlijnen 91/155/EEG, 93/67/EEG, 93/105/EG en 2000/21/EG van de Commissie (PB L 396 van 30.12.2006, blz. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2006/1907/oj).

([16]) Richtlijn 2009/148/EG van het Europees Parlement en de Raad van 30 november 2009 betreffende de bescherming van werknemers tegen de risico's van blootstelling aan asbest op het werk (gecodificeerde versie) (PB L 330 van 16.12.2009, blz. 28, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2009/148/oj).

([17]) Richtlijn 83/477/EEG van de Raad van 19 september 1983 betreffende de bescherming van werknemers tegen de risico's van blootstelling aan asbest op het werk (tweede bijzondere Richtlijn in de zin van artikel 8 van Richtlijn 80/1107/EEG) (PB L 263 van 24.9.1983, blz. 25, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/1983/477/oj).

([18]) Richtlijn 91/382/EEG van de Raad van 25 juni 1991 tot wijziging van Richtlijn 83/477/EEG betreffende de bescherming van werknemers tegen de risico's van blootstelling aan asbest op het werk (tweede bijzondere Richtlijn in de zin van artikel 8 van Richtlijn 80/1107/EEG) (PB L 206 van 29.7.1991, blz. 16, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/1991/382/oj).

([19]) Richtlijn 2003/18/EG van het Europees Parlement en de Raad van 27 maart 2003 tot wijziging van Richtlijn 83/477/EEG van de Raad betreffende de bescherming van werknemers tegen de risico's van blootstelling aan asbest op het werk (PB L 97 van 15.4.2003, blz. 48, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2003/18/oj).

en de Raad ([20]), waarbij de grenswaarde voor beroepsmatige blootstelling aan asbest is herzien (van 0,1 naar 0,01 vezels per kubieke centimeter) ([21]), draagt bij tot een hoger niveau van bescherming van de gezondheid en veiligheid van werknemers, met name tegen deze zeer kankerverwekkende stof. De richtsnoeren ([22]) bij deze mededeling worden gepresenteerd als follow-up van de mededeling van de Commissie over het streven naar een toekomst zonder asbest en de wijziging van Richtlijn 2009/148/EG.

In dit verband wordt in overweging 29 van Richtlijn 2023/2668 (EU) tot wijziging van Richtlijn 2009/148/EG gewezen op het belang van het ontwikkelen en uitvaardigen van richtsnoeren om de uitvoering van Richtlijn 2009/148/EG uiterlijk twee jaar na de datum van inwerkingtreding ervan te faciliteren.

De richtsnoeren zullen de Unie uiteindelijk in staat stellen efficiënter tegemoet te komen aan de noodzaak om werknemers beter te beschermen tegen blootstelling aan asbest door voorbeelden te geven van hoe met deze gevaarlijke stof in de praktijk moet worden omgegaan. Zij zullen ook bijdragen tot de doelstellingen van het EU-kompas voor concurrentievermogen ([23]) dat met name voorziet in snellere en betere besluitvorming door de kaders en regels van de Unie te vereenvoudigen. Daarnaast dragen zij ook bij tot de doelstellingen die zijn uiteengezet in de mededeling van de Commissie over uitvoering en vereenvoudiging ([24]), aangezien zij de uitvoering van Richtlijn 2009/148/EG zullen verbeteren door de daarin vermelde regels duidelijker, begrijpelijker en sneller uitvoerbaar door belanghebbenden te maken.

2. **Doelstellingen**

De in de gehele Unie geldende richtsnoeren voor de omgang met asbest zijn bedoeld om de naleving door bedrijven te vergemakkelijken en de handhavingsinspanningen van de lidstaten te ondersteunen, met als overkoepelend doel de werknemers te beschermen. De lidstaten, de werkgevers (met name kleine en middelgrote ondernemingen, die 99 % uitmaken van alle bedrijven die met asbest werken ([25])), sociale partners en de werknemers zullen profiteren van deze aanvullende steun om de naleving te waarborgen.

De richtsnoeren zijn bedoeld om:

— de belanghebbenden te helpen bij het beheer van asbestgerelateerde gezondheids- en veiligheidsrisico's op het werk, rekening houdend met recente juridische, wetenschappelijke en technologische ontwikkelingen, waaronder de wijziging van Richtlijn 2009/148/EG in 2023;

— werkgevers en werknemers bewust te maken van de risico's van omgang met asbesthoudende materialen;

— een bredere toepassing van goede praktijken in de lidstaten aan te moedigen door een overzicht te geven van strategieën voor asbestbeheer op de werkplek;

— de ongelijke toegang tot richtsnoeren te verminderen door aanvullende informatie over goede praktijken te verstrekken aan belanghebbenden in de hele Unie, met name in de lidstaten waar minder richtsnoeren beschikbaar zijn.

De richtsnoeren bieden een overzicht van goede praktijken bij het beheer van asbest op het werk, waarin praktische manieren om de blootstelling van werknemers te verminderen, worden uiteengezet. De in deze richtsnoeren beschreven goede praktijken worden als voorbeeld gegeven en mogen niet worden beschouwd als de enige manier om de wetgeving van de Unie inzake veiligheid en gezondheid op het werk uit te voeren. De richtsnoeren zijn bedoeld voor alle soorten organisaties, zowel publieke als particuliere, ongeacht hun omvang, en zijn van toepassing op een breed scala aan sectoren.

([20]) Richtlijn (EU) 2023/2668 van het Europees Parlement en de Raad van 22 november 2023 tot wijziging van Richtlijn 2009/148/EG betreffende de bescherming van werknemers tegen de risico's van blootstelling aan asbest op het werk (PB L, 2023/2668, 30.11.2023, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2023/2668/oj).

([21]) Het nieuwe artikel 8 van Richtlijn 2009/148/EG luidt als volgt: "1. Tot en met 20 december 2029 zorgen werkgevers ervoor dat geen enkele werknemer wordt blootgesteld aan een asbestconcentratie in de lucht die groter is dan 0,01 vezels per cm^3, berekend als tijdgewogen gemiddelde (TGG) over een periode van acht uur. 2. Met ingang van 21 december 2029 zorgen werkgevers ervoor dat geen enkele werknemer wordt blootgesteld aan een asbestconcentratie in de lucht die groter is dan: a) 0,01 vezels per cm^3, berekend als tijdgewogen gemiddelde over een periode van acht uur overeenkomstig artikel 7, lid 7, tweede alinea, of b) 0,002 vezels per cm^3, berekend als tijdgewogen gemiddelde over een periode van acht uur."

([22]) SWD(2025) 400, https://employment-social-affairs.ec.europa.eu/document/70526012-b741-4092-ab52-3bae8de2a1b0_en.

([23]) Mededeling van de Commissie aan het Europees Parlement, de Europese Raad, de Raad, het Europees Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's "Het EU-kompas voor concurrentievermogen" (COM(2025) 30 final).

([24]) Mededeling van de Commissie aan het Europees Parlement, de Raad, het Europees Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's, "Een eenvoudiger en sneller Europa: mededeling over uitvoering en vereenvoudiging" (COM(2025) 47 final).

([25]) Bron: externe studie, RPA, 2021, zie voetnoot 7.

Alle belanghebbenden, met inbegrip van vakbonden, werkgeversorganisaties, bedrijven, nationale autoriteiten en deskundigen op het gebied van veiligheid en gezondheid op het werk, worden aangemoedigd deze richtsnoeren zo breed mogelijk toe te passen en te verspreiden.

3. **Structuur**

De richtsnoeren zijn gestructureerd in modules, zodat de lezers zich kunnen concentreren op onderwerpen van specifiek belang. Zij zijn in twee onderdelen onderverdeeld:

— de eerste twaalf delen hebben betrekking op algemene onderwerpen en zijn van toepassing op alle situaties met blootstelling, waarbij informatie wordt verstrekt over asbestbeheer in het algemeen;

— de laatste vijf delen hebben betrekking op specifieke situaties met blootstelling aan asbest en bevatten sectorspecifieke richtsnoeren voor een veilige omgang met asbest, met waar nodig verwijzingen naar de algemene delen.

4. **Brede raadpleging van belanghebbenden**

De richtsnoeren zijn ontwikkeld met de brede betrokkenheid van belanghebbenden, zoals vakbonden, werkgeversorganisaties, bedrijven, nationale autoriteiten en deskundigen op het gebied van gezondheid en veiligheid op het werk. Dit omvatte onder meer:

— het identificeren van 187 bestaande richtsnoeren op het niveau van de lidstaten en de Unie en op internationaal niveau, waarvan er 91 als potentieel relevant werden beoordeeld en in detail werden onderzocht;

— het organiseren van 10 onlineworkshops met meer dan 850 deelnemers, elk gericht op verschillende gebieden die in de richtsnoeren worden behandeld;

— het lanceren van een oproep tot het indienen van opmerkingen over het eerste ontwerp van de richtsnoeren, die resulteerde in feedback van meer dan 130 belanghebbenden uit een breed scala van sectoren en waarop meer dan 500 reacties kwamen;

— het houden van talrijke discussies met belanghebbenden om casestudy's van goede praktijken te ontwikkelen;

— het organiseren van twintig verkennende gesprekken, waaronder negen bezoeken ter plaatse, met belanghebbenden die betrokken zijn bij een breed scala aan situaties en activiteiten in verband met blootstelling aan asbest.

Dankzij de brede raadpleging zijn de richtsnoeren gebaseerd op de meest recente kennis, zijn zij praktisch en realistisch en beantwoorden zij aan de verwachtingen en behoeften van de gebruikers.

De ontwikkeling van deze richtsnoeren werd op de voet gevolgd door vertegenwoordigers van de nationale regeringen, werkgevers- en werknemersorganisaties die deel uitmaken van de Werkgroep chemische stoffen van het tripartiete Raadgevend Comité voor veiligheid en gezondheid op de arbeidsplaats, alsook door de betrokken diensten van de Commissie.

5. **Publicatie en verspreiding**

Deze mededeling zal op de website EUR-Lex worden gepubliceerd ([26]). De mededeling en de bijbehorende richtsnoeren zullen ook worden gepubliceerd en gepresenteerd op de website van het Europees Agentschap voor veiligheid en gezondheid op het werk en worden verspreid en gepromoot via het Comité van hoge functionarissen van de arbeidsinspectie, de Europese sociale partners (vakbonden en werkgeversvertegenwoordigers) en het Raadgevend Comité voor veiligheid en gezondheid op de arbeidsplaats.

([26]) EUR-Lex is het officiële onlineportaal dat gratis toegang biedt tot de wetgeving van de Europese Unie.